שמאי

אומר כל הנשים דיין שעתן הלל אומר מפקידה לפקידה ואפילו לימים הרבה וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה והמשמשת בעדים הרי זו כפקידה וממעטת על יד מעת לעת ועל יד מפקידה לפקידה כיצד דיה שעתה היתה יושבת במטה ועסוקה בטהרות ופרשה וראתה היא טמאה והן טהורות אע"פ שאמרו מטמאה מעת לעת אינה מונה אלא משעה שראתה: **גמ'** מאי טעמיה דשמאי קסבר העמד אשה על חזקתה ואשה בחזקת טהורה עומדת והלל כי אמר העמד דבר על חזקתו היכא דלית ליה ריעותא מגופיה אבל איתתא כיון

שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן. אם ראתה דם די לנו אם מטמאה תרומה וטהרות שנגעה בהן משעת ראייה ואילך ולא אמרי' כי היכי דהשתא אשתכח דם בבית החיצון אי הות בדקה נמי מקמי הכי הוה אשתכח וכותלי בית הרחם העמידוהו וקיימא לן בפ' יוצא דופן (לקמן דף מ.) כל הנשים מטמאות בבית החיצון: מפקידה לפקידה. בדקה עצמה באחד בשבת ומצאתה טהורה וליום רביעי בדקה ומצאתה טמאה סייעו ומטמאה מספק כל הטהרות שנתעסקה בהן משעת בדיקת אחד בשבת דשמא עם סילוק ידיה ראתה וכותלי בית הרחם העמידוהו: ואפי' לימים הרבה. בין בדיקה ראשונה לשניה מטמאין כל הטהרות שנתעסקה בהן בינתיים אבל הנך דמקמי בדיקה קמייתא טהורות דהא כשבדקה עצמה מצאתה טהורה: לא כדברי זה. שהחמיר יותר מדאי דודאי טובא ימים רבים לא מוקמי ליה כותלי בית הרחם: ולא כדברי זה. שמיקל יותר מדאי: אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה. שאם יש ימים הרבה בין פקידה לפקידה לא מטמאינן להו לכולהו טהרות דביני וביני אלא אותם שנתעסקה בהם מאתמול בשעה הזאת וטעמייהו דרבנן מפרש לקמן (ד:) בגמרא. נמצא מעת לעת ממעטת זמן מפקידה לפקידה: ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת. שאם היה זמן מפקידה לפקידה מועט מזמן מעת לעת הולכין אחריו להקל כגון בדקה עצמה שחרית ומצאתה טהורה וחזרה ובדקה ערבית ומצאתה טמאה דאמרי' לקמן במתני' (דף יא.) פעמים צריכה להיות בודקת שחרית ובין השמשות לא מטמאינן טהרות של ליל אמש דהא בדקה שחרית ומצאתה טהורה וליכא למימר דהוי דם מאתמול בהאי שעתא אלא הנך טהרות דמבדיקת שחרית ואילך מטמאינן דהיינו מפקידה לפקידה: על יד. על כח מפקידה לפקידה הוא בא וממעטו כמו פוסל על ידו דיבמות (דף נ.) וכן הרבה: כל אשה שיש לה וסת. קבוע ג' פעמים ובדקה בשעת וסתה ומצאתה טמאה: דיה שעתה. וליכא למימר דמעיקרא הוה התם דודאי אורח בזמנו בא: המשמשת בעדים. שבדקה עצמה בעד דהיינו בסדין קודם תשמיש ולאחר תשמיש: הרי זו כפקידה וממעטת על יד כו'. ואם ראתה דם אחר כך בבדיקת ערבית והיא שמשה בצהרים בעדים לא מטמאינן טהרות דמבדיקת שחרית עד תשמיש שהרי קודם תשמיש בדקה ומצאתה טהורה וליכא למימר מקמי הכי הוה אלא הנך דמתשמיש ואילך טמאות: אף על פי שאמרו כו'. אשאין לה וסת קאי: אינה מונה. ימי נדה אלא משעה כו': **גמ'** העמד אשה על חזקתה. שהרי מספק אתה בא לטמאותה לענין טהרות דקודם ראייה ספק הוה לה דם מקודם לכן ספק לא הוה הלכך העמד אשה על חזקתה שהיתה קודם ראייה כשנתעסקה בטהרות אלו: כגון ספק לא נגע ל"ג דהתם לאו משום חזקה הוא דהא ספק טומאה ברשות הרבים טהור דהיינו ספק נגע הלכתא גמירי לה*: כיון

*) [חולין ט:]

מעת לעת. (א) מפרש בגמ' דתולין לא אוכלין ולא שורפין ודוקא לקדשים או לתרומה אבל לחולין לכ"ע דיה שעתה דאוקמה לה בחזקת טהורה וא"ת מאי שנא מכל ספק טומאה דברה"י טמאה ודאי אף לחולין ולא מוקמינן בחזקת טהרה משום דילפי' (לקמן דף ג:) מסוטה מפריך בגמרא לר"ש לאו מה סוטה טמאה ודאי ברה"י אף הכא טמאה ודאי ומשני שאני סוטה דאיכא רגלים לדבר משמע דלרבנן דאמרי ברה"י טמאות אתי שפיר וטעם דפריך לרישותא לא אצטרך אלא לטמא אפילו ברה"י וי"ל דלא ילפינן מסוטה לטמאה למפרע ולכך בטומאה דמעת לעת מוקמינן לה אחזקתה וא"ת במעת לעת דקיל טפי מאחר טומאות כדפרישית אמאי החמירו בו לטמאה אף ברה"ר ובכל שאר טומאות אמרינן ברה"ר ספקו טהור כדמוכח במתניתין דקאמר והלל כי קאמר אוקי מילתא אחזקתה כגון ספק נגע ספק לא נגע אבל במעל"ע כו' ולא אמרינן אוקי מילתא אחזקתה אלא ברה"י אלמא במעת לעת אף ברה"ר טמא וכן לקמן (דף ה:) מוקי מתני' כשטענוה אותה חברותיה במטה א"כ *הוו להו תלתא והוי ר"ה כדמוכח בריש שני נזירים (נזיר נז:) ואפ"ה המטה טמאה ואע"ג דיש לדחות כגון שהכילה מפסקת בין נדה לחברותיה אין נראה דבהדיא יש בירושל' דמגעה ברה"ר מטמאה במעת לעת וי"ל דאף ברה"ר לא נטהר בקדשים משום חזקת טהרה כיון דליכא ריעותא מגופה ואע"ג דמסוטה ילפינן לטהר ברה"ר אפי' היכא דליכא חזקה (ב) כמו שאפרש לקמן הכא לא ילפינן מסוטה משום שאשה שראתה עכשיו ודאי טמאה היא ולא גמרינן מסוטה לטהר ברה"ר אלא כמו ספק נגע ספק לא נגע שנכנס עתה בספק דומיא דסוטה ומיהו בדבר שאין בו דעת לישאל טהור במעת לעת דלקמן מקשינן אמתני' דבר שאין בו דעת לישאל הוא ומוקמינן בשחברותיה טוענות אותה במטה והיינו משום דדבר שאין בו דעת לישאל לא גמרינן מסוטה *אלא גמרינן לטהר מדרב גידל דאמר רב גידל (סוטה דף כט.) כתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל הא ספק טהור וכתיב כל טהור יאכל בשר הא ספק טמא אלא כאן שאין בו דעת לישאל כאן שיש בו דעת לישאל ובטומאת בשר קדש שייך למפרע כמו להבא ועוד י"ל דלא גמרינן מסוטה *אלא טומאת מגע ולא טומאת ראייה לכך מטמא אף ברה"ר אבל דבר שאין בו דעת לישאל טהור דבטומאת בשר קדש שייך טומאה ע"י ראיית הזב או הזבה או הנדה (ג) דהאריך לאכול בשר קדש והוי בכלל כל טהור יאכל בשר (ויקרא ז) וא"ת מאי שנא דבנגע באחד בלילה (לקמן דף ד.) דמטמאין רבנן אף ברה"ר כדמוכח בתוספתא היכא דלא הוי חי מבערב משום דכל הטומאות כשעת מציאתן ולהא נמי אמרינן (לקמן דף ד.) כיון דשכיחי בה דמים כאינה בדוקה דמיא ואמאי מטהרינן לחולין אף ברה"י וי"ל דלקמן [נמי] בנגע באחד בלילה מיירי בקדשים וכן קופה (לקמן דף ג:) דפריך הלל לשמאי איירי בקדשים דאי לאו הכי תקשה ליה לנפשיה וכן פלוגתא דחזקיה ור' יוחנן (שם) (ד) המדלה י' דליים מים מיירי במים שנטמאו על טהרת הקדש ללוש בהן עיסת מנחות או להדיח בהן בשר קדש דבקדש דמו וא"ת ומ"ש דאמרינן בנגע באחד לשרוף ובמעת לעת אמרינן תולין דהשה נמי מיקריא במקום מציאתה דכל מקום שהיא טומאתה עמה דאי לאו הכי תקשי אשה לחזקיה דמטהר בקופה ממקום למקום וי"ל משום דלבו נוקפו ויבטל מפריה ורביה דסבור דשכיחא טומאה כיון ששורפין עליה תרומה ופרים דכה"ג אמרינן לקמן (דף ג:) והא דפריך הלל לשמאי היינו משום דלבו נוקפו לא היה לו לטהר לגמרי *אך קשה לפ"ז מאי פריך להלל ממקוה נימא משום דלבו נוקפו וא"ת אמאי מטהר שמאי טפי באשה מבקופה ונגע באחד אע"ג דמשני שמאי דאשה אין לה שוליים היינו לאו ליגלת דלאי הוה דם מעיקרא הוה אתי אבל לשאר ליכא ליה לן האי טעמא וי"ל דטעמא דשמאי משום דאשה בדוקה היא והא דקאמר כיון דשכיחי בה דמים *כאינה בדוקה דמיא היינו להלל וא"ת לר"מ אמאי מטהר בנגע באחד ובאשה תולין וי"ל משום (ה) דמוקמה אחזקתה ואשה משום דליכא ריעותא מגופה: **והלל** כי אמר דמוקי מילתא אחזקתיה. כגון ספק נגע ספק לא נגע היינו ברה"ר כדפרישית אבל ברה"י לא מוקמינן אחזקתיה והוי טומאה ודאי (ו) דילפינן מסוטה ודוקא ספק נגע ספק לא נגע הוי ודאי טמא אבל טמא שנגע באחד מן החבורות ואינו יודע באיזה מהם נגע הוו שניהם טמאים מספק ואינן טמאין שניהם ודאי דלא גמרינן מסוטה אלא דבר שיכול להיות והכא האחד טהור בודאי וכן משמע בריש שני נזירים (נזיר נז:) דקתני אמר להם אחד ראיתי אחד מכם שנטמא ואיני יודע איזה מכם מביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה ולא מייתי כל אחד קרבן טומאה משום דלא גמרינן מסוטה אלא דבר שיכול להיות והא דפריך התם אמאי מייתו קרבן טומאה לייתו תרוייהו קרבן טהרה דלאחד שאמר לשנים הוו להו ג' והוי ר"ה וספקו טהור אע"ג דלא יכול להיות שיהו שניהם טהורין דהאחד ודאי טמא וכן גבי שני שבילים בפ"ק דפסחים (דף י.) מטהרינן שניהם בבאו לישאל זה אחר זה אע"ג שבודאי נטמא האחד התם *לא מסוטה גמרינן אלא דמוקמינן כל אחד בחזקת טהרה כדאיתא הכא דהוי טעמא משום דמוקמינן מילתא אחזקתיה *ומיהו היכא דליכא חזקה לטהרה מטהרינן בר"ה מסוטה כמו מקוה שנמדד ונמצא חסר דמטהר ר"ש בר"ה דגמרינן מסוטה אע"ג דליכא למימר העמד מקוה על חזקתו דאדרבה העמד טמא על חזקתו ואם תאמר והיכי ילפינן מסוטה לטהר ברשות הרבים אפילו ליכא חזקה הא סוטה אית לה חזקת טהרה ויש לומר כיון דקינא לה ונסתרה ואע"ג דלאו סתירה בר"ה מכל מקום איתרע חזקתה דשייך קנא סתירה בתפילה ובלילה

אף על גב דר"ש מטהר מקוה שנמדד מסוטה · גי':

אך קשה דמסבר לך כרבי' ובקופה *) מסבר ר' יוחנן כרבי' וכן בנגע באחד בלילה אפילו ראשו מי לכך נראה דטעמא דשמאי משום ביטול פריה ורביה ולכך לא עבדינן סייג ברבי' אפי' לא כבדוק דמיא · גי':

*) [ע' כספ"מ]

ומיירי כגון ב' שבילים דליכא למילף מסוטה ובעי קטמת דחזקה · גי':

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ג מהלכות מטמאי משכב ומושב הלכה ד ופ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ג סמג לאוין קיא:

ב ב מיי' פ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ד ופ"ג מהלכות משכב ומושב הלכה ה סמג שם:

ג ג מיי' פ"ג מהלכות משכב ומושב הל' ד:

ד ד מיי' פ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ג:

תוספי הרא"ש

בפי' מאמר כרכם פסח מסירות הכף כוז וכגיסם כרב כפל חשק שלמה וסוססס פ"ם דשנו כרחבה לפי כמאך דברי פירוש רבינו וספיגות שנוסף מוקפות במאלי רבוע

כל הנשים דיין שעתן · [הא] כל לאו דוקא דסודרת שמאי בשוטה לשינויא דר"ש דמרגשת בעצמה ולשינויא דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי מורת למשמשת כמוך ותנא כל לאפוקי מרבי אליעזר דאמר [כר"י ע"א] ארבעה נשים [דיין שעתן] וחד לא: [דיין שעתן] לאו דוקא דאמר שעה אחת אינה מטמאה למפרע כדאמרי' לקמן [דף ס"ד ע"א] אמר זמן ביאתה נכנסה להיכל והקטיר קטורת ואמרינן דסבר לה כשמאי [ומיהו אם ראתה בתוך שיעור ווסת] מורה דבעלה חייב חטאת דהיינו שעת ראייה מש"ה [וכן אם ראתה אחר זמן בתוך שיעור אשם תלוי] אבל ראתה אחר [אותו] זמן לית ליה לב"ש · וא"ת מה שייך למתני לשון דיין כיון [דאינה מטמאה רק משעת ראיה ואילך] [שטמא דטמאה הו"ל] למימר דכל הנשים מטמאות מראייתן ואילך דאשכחן דדייק [כה"ג] התם בפ' הזהב [דף נג ע"ב] גבי דיו שאמר הוא והשיבו ובסוטה פ' היה מביא [דף יד ע"ב] גבי מנחה [מגישה בקרן מערבית דרומית] הדיו וי"ל דנקט דיין שלא תאמר מעל"ע [כחכמים] או מפקידה לפקידה [כהלל] ואע"ג דשמאי פתח ברישא מ"מ הוה מסתבר למנקט סיג וקאתי [לאפוקי מזה וכן באותה שם · דאמר דיו מסר'] דמר' אחיבעי תנש' מנחה טופה וכן ההוא דפרק בתרא [דמכילתין דף ס"ה מניין תחת] הציבור שמיטיו מקלרין הדיו א) וכן ההיא דשלהי מסכת טהרות [אם נתגן בשיבולת הנהר דיו] וכן ההיא [רמ"ד] דמעשר שני תמורה מעשר שני ולא קרא עליו שם [ר"ם אומר דיו וכן ההיא דלקמן דף ל] דיו לטבילה שהתא באחרונה: ואפי' לימים הרבה · הא [דהוצרך לפרש זה] דלא תימא מפקידה לפקידה דנקט היינו בסתם [פקידה דשחרית או ערבית קא מיירי] כדלקמן [דף ד' ע"ב]: על יד · [על כח מפקידה לפקידה] כמו פוסל על ידו דפרק ואשה רבה דף צ"ו] א"נ [על יד היינו אחר מפקידה] כמו על ידו החזיק [בעזרא ג'] [מ"מ] דשמאי הכי נמי הוי לטיבעי מ"מ דהלל דמסתבר [בחולין דהא מעל"ע שבנדה אינו אלא לקודש] ואיכא למ"ד אף לתרומה אבל בחולין לר"ח טהור אבל [נקט טפי לפרש טמא דשמאי] מיגו דמטהר למימר א"נ ה"ק מ"מ מ"מ [דשמאי שלא עשה סייג לדבריו ושני דאזלינן] בתר חזקה הלכך אפי' סייג לא בעי [והלל קסבר כיון דאית לה ריעותא מגופה הו ליכא כאן חזקה] והלכך ראוי לעשות סייג: **קסבר** העמד אשה · [תימה דמ"מ מכל ספק טומאה דברה"י טמא ולא אהני הך חזקה ועוד דאף לחולין לטמא] דאף דאיכא חזקה דטהרה דהא ילפינן מסוטה [ועוד דאמאי אמרי' דבמעל"ע שבנדה תולין והא כל ספק טומאה ילפינן מסוטה דברה"י טמא ודאי] וכמו גבי מקוה שנמדד(לקמן ע"ב)דאמרי' דלמיו מסוטה]ופריך מה סוטה ברה"י טמא ודאי וכו' הרי דילפינן מסוטה ועוד אמרינן בפ"ק דשבת (דף ט"ו) גבי כלי זכוכית דמשו"ה אינו אלא תולין משום דהוי טומאה דרבנן הא בדאורייתא שורפין וי"ל דלא ילפינן ספק טומאה מסוטה אלא כעין [סוטה] שנולד הספק בשעת המעשה דבשעת סתירה איכא לסיחוש שמא נבעלה [לבטל וכה"ג לענין טהרות שהיו] טהורים אבל שרץ ספק נגע ספק לא נגע אבל בטומאת לעת שבנדה בשעה שנגעה [בטהרות עדיין] לא היה ראוי להסתפק שמא היא טמאה מחמת טומאה שנמצאת אחרי כן כה"ג [ליכא]לסילקטסו' וקש' מהא דאמרינן לקמן נגע באחד בלילה ואינו יודע אם חי אם מת [ולמחר השכים] ומצאו מת ר"מ מטהר וקתני בתוספתא דטהרות (פ"ו) שזה ספק טומאה [ברה"ר] וקתני תו התם ישב על גבי אבן ולמחר מצא עליה שרץ אי רוק ר"מ מטהר[שזה ספק]טומאה ברה"ר ומודים חכמים שאם ראיה נקיית מבערב שהוא טהור שזה ספק טומאה ברה"ר ומדפליג בין רה"י לרה"ר ש"מ דלמפרע נמי ילפינן מסוטה [ונראה דהוראי לא] דילפינן למפרע מסוטה אלא חומרא בעלמא דאחמור רבנן ברה"י מרה"ר [התם] והאי דקאמרינן שזה ספק טומאה ברשות הרבים ה"ק כיון דאפי' היכא דמדאורייתא טמאה [ברה"י] מטהר ברה"ר כ"ש הכא דאפי' ברה"י טהור מדאורייתא וא"ת א"כ מעת לעת שבנדה נמי דהוי למפרע ומ"מ מדרבנן נטהר ברה"ר ולקמן משמע דמעל"ע אפי' ברה"ר טמא גבי היתה יושבת במטה ועוסקת בטהרות דמוקמינן ליה בשחברותיה נושאות אותה במטה דהוי ר"ה דאיכא תלתא עם האשה היושבת חשיב כרה"ר כדמוכח בריש פ' שני נזירים דילפינן מסוטה [דכל בי] תלתא הוי רה"ר ובנסוכה בשמעתין דקאמר והלל כי אמר [העמד דבר על חזקתו] היכא דלית ליה ריעותא מגופה [כגון] ספק נגע ספק לא נגע [אבל איתתא] דאיכא ריעותא מגופה מטמא ומשמע אפי' ברה"ר ודוכי איתא בירושל' [כאן בפירקין בסוף הלכה ה' דטומאת מעת לעת טמא אפי' ברה"ר] וי"ל דבי מעל"ע לא שייך לחלק [בין רה"ר לרה"י] שאין ספיקתה ראוי להתגלות יותר מחמת רבים [כמו בנגע באחד]בלילה ולכל שאר ספק טומאה שראוי הספק [להתגלות] ברה"ר יותר מרה"י · ומה"ם נראה דלא[השוו טומאת] מעל"ע לשאר טומאות [ועוד] אפי' ברה"ר ומ"ש בדבר שאין בו [דעת לישאל דלא נגזר במעל"ע וכדאמר]לקמן[דף ה.]גבי היתה יושבת במטה ועוסקת בטהרות [והיינו משום]דרה"ר אינו שייך למעל"ע כלל וכדפרישנא אבל חלוק[בין דבר שיש בו דעת לישאל לאינו שייך שפיר גם בטומאת מעל"ע]שראוי ספיקתה להתברר בשיש בו דעת לישאל טפי כדכתיבנא התם ומה"ם נראה הא דאחמירו רבנן בטעת לעת טפי לענין רה"ר דבטהרות טהור וכאן תולין ולענין רה"י הקילו דבעלמא[ק"ל דברה"י טמא ודאי]והכא תולין]ק"ל לפי מה דפריך מגע בא' בלילה אמעל"ע תקש' לי' אמקוה דקאמ' ושניהן לא למדוה אלא מסוטה הא לא דמי לסוטה דהוי טומאה למפרע הלכך י"ל דודאי מעל"ע לא דמי לסוטה רא"א כלל

א) לפנינו שם ליתא להיכא דיו וכן בתוספתא דטהרות ליתא · וצ"ע: ב) לכאורה צ"ע דלא מיירי שם בטומאת ספק רק בודאי ומשום דעשו סכינה כטומאה דרבנן.

הגהות הב"ח (א) תוס' ד"ה מעת לעת מפרש בגמ'. נ"ב כרך ו' ע"א: (ב) בא"ד כמו שאפרש לקמן. נ"ב ברה"ר והלל: (ג) בא"ד או הנדה דלאסורים לאכול בשר: (ד) בא"ד ור' יוחנן וכן המדלה י' דליים: (ה) בא"ד וי"ל משום דמוקמינן לאוקמיה ולאשה משום: (ו) ד"ה והלל וכו' ודאי דילפי' מסוטה:

גליון הש"ס מתני' דיין שעתן · עי' מנחות יט ע"ב תד"ה כנגד: תוס' ד"ה מעת לעת וכו' כון לא מלתא וכו' · עי' סוטה כח ע"ב תד"ה כרס"ד: בא"ד וי"ל דאף ברה"ר לא נטהר בקדשים וכו' · עי' פסחים ט"ו ע"א תד"ה כ"ש: בא"ד אלא טומאת מגע ולא טומאת ראייה · עי' לקמן יז ע"ב תד"ה ולא תגן ולקמן כה ע"ב תד"ה טיטא · כאן שייך כגליון לך קדש וכו': בא"ד כאינה בדוקה דמיא היינו להלל · עי' לקמן ס ע"ב: תוס' ד"ה והלל וכו' לא מסוטה גמרינן אלא דמוקמינן כל א' בחזקת טהרה וכו' · עי' לקמן ס ע"ב תד"ה כאם:

מוסף רש"י כל הנשים. הרואות דם, דיין שעתן. לטמא טהרות משעת ראייתן ואילך (שבת טו.). מפקידה לפקידה. למפרע, בדקה היום ומצאתה טהורה ובדקה לסוף שבוע ומצאתה טמאה, חוששין לטהרות מבדיקה ראשונה ואילך. שמא עם סילוק ידיה ראתה (שם). מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה. שאם ימים הרבה בין פקידה לפקידה, אם מפקידה לפקידה יותר על מעת לעת אין הולך אלא אחר מעת לעת.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com